

π. Ευάγγελος Κ. Πριγκιπάκης

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

***ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ
ΤΗΣ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ***

ΠΑΤΡΑ 2014

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

***ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ
ΤΗΣ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ***

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ¹

1. Γιατί και πώς μελετούμε την ιστορία της Εκκλησίας ²	5
2. Η Πεντηκοστή και τα πρώτα βήματα της Εκκλησίας στα Ιεροσόλυμα ³	7
3. Ο πρώτος Διωγμός των Χριστιανών και η Αποστολική Σύνοδος ⁴	9
4. Ο Απόστολος Παύλος και το έργο του στην Ελλάδα ⁵	11
5. Οι μεγάλοι διωγμοί και ο Ιγνάτιος ο Θεοφόρος ⁶	14
6. Από τις Κατακόμβες στο Διάταγμα των Μεδιολάνων ⁷	16
7. Χριστιανισμός και Ελληνισμός ⁸	18
8. Οι Αιρέσεις και ο ρόλος των Οικουμενικών Συνόδων στη ζωή της Εκκλησίας ⁹	20
9. Ο Μέγας Αθανάσιος και ο Μέγας Βασίλειος. Δύο κορυφαίοι θεολόγοι και Ιεράρχες ¹⁰	22
10. Η Εικονομαχία ¹¹	24
11. Χριστιανική άσκηση και Μοναχισμός ¹²	26
12. Η χριστιανική τέχνη σε Ανατολή και Δύση ¹³	28

¹ Το διδακτικό υλικό αντλήθηκε από το διδακτικό βιβλίο της Γ΄ Γυμνασίου με τίτλο : Σ. Καραχάλια-Π. Μπράτη-Δ. Πασσάκου-Γ. Φίλια, *Θρησκευτικά Γ΄ Γυμνασίου. Θέματα από την Ιστορία της Εκκλησίας*, Αθήνα : ΟΕΔΒ Αθήνα 2010.

² ΔΕ 1 & 2 στο Σ. Καραχάλια-Π. Μπράτη-Δ. Πασσάκου-Γ. Φίλια, *Θρησκευτικά Γ΄ Γυμνασίου*, σ. 9 εξ 12 εξ.

³ ΔΕ 3 & 4 στο Σ. Καραχάλια-Π. Μπράτη-Δ. Πασσάκου-Γ. Φίλια, *Θρησκευτικά Γ΄ Γυμνασίου*, σ. 15 εξ 18 εξ.

⁴ ΔΕ 5 & 7 στο Σ. Καραχάλια-Π. Μπράτη-Δ. Πασσάκου-Γ. Φίλια, *Θρησκευτικά Γ΄ Γυμνασίου*, σ. 21 εξ 29 εξ.

⁵ ΔΕ 6 & 8 στο Σ. Καραχάλια-Π. Μπράτη-Δ. Πασσάκου-Γ. Φίλια, *Θρησκευτικά Γ΄ Γυμνασίου*, σ. 25 εξ 32 εξ.

⁶ ΔΕ 9 & 11 στο Σ. Καραχάλια-Π. Μπράτη-Δ. Πασσάκου-Γ. Φίλια, *Θρησκευτικά Γ΄ Γυμνασίου*, σ. 36 εξ 42 εξ.

⁷ ΔΕ 10 & 12 στο Σ. Καραχάλια-Π. Μπράτη-Δ. Πασσάκου-Γ. Φίλια, *Θρησκευτικά Γ΄ Γυμνασίου*, σ. 39 εξ 45 εξ.

⁸ ΔΕ 13 στο Σ. Καραχάλια-Π. Μπράτη-Δ. Πασσάκου-Γ. Φίλια, *Θρησκευτικά Γ΄ Γυμνασίου*, σ. 49 3ξ.

⁹ ΔΕ 14 & 18 στο Σ. Καραχάλια-Π. Μπράτη-Δ. Πασσάκου-Γ. Φίλια, *Θρησκευτικά Γ΄ Γυμνασίου*, σ. 53 εξ 69 εξ.

¹⁰ ΔΕ 15 & 16 στο Σ. Καραχάλια-Π. Μπράτη-Δ. Πασσάκου-Γ. Φίλια, *Θρησκευτικά Γ΄ Γυμνασίου*, σ. 57 εξ 61 εξ.

¹¹ ΔΕ 19 στο Σ. Καραχάλια-Π. Μπράτη-Δ. Πασσάκου-Γ. Φίλια, *Θρησκευτικά Γ΄ Γυμνασίου*, σ. 73 εξ.

¹² ΔΕ 17 στο Σ. Καραχάλια-Π. Μπράτη-Δ. Πασσάκου-Γ. Φίλια, *Θρησκευτικά Γ΄ Γυμνασίου*, σ. 65 εξ.

¹³ ΔΕ 20 & 25 στο Σ. Καραχάλια-Π. Μπράτη-Δ. Πασσάκου-Γ. Φίλια, *Θρησκευτικά Γ΄ Γυμνασίου*, σ. 77 εξ 97 εξ.

13. Ο εκχριστιανισμός των Σλάβων και η εξάπλωση του Χριστιανισμού στη Δυτική Ευρώπη ¹⁴	30
14. Το Μεγάλο Σχίσμα του 1054 και η Μεταρρύθμιση στη Δυτική Χριστιανοσύνη ¹⁵	32
15. Η Ορθόδοξη Εκκλησία μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης και η Αυτοκέφαλη Εκκλησία της Ελλάδος ¹⁶	34
16. Η Ορθόδοξη Εκκλησία στο σύγχρονο κόσμο ¹⁷	36

¹⁴ ΔΕ 22 & 23 στο Σ. Καραχάλια-Π. Μπράτη-Δ. Πασσάκου-Γ. Φίλια, *Θρησκευτικά Γ' Γυμνασίου*, σ. 86 εξ 90 εξ.

¹⁵ ΔΕ 26 & 27 στο Σ. Καραχάλια-Π. Μπράτη-Δ. Πασσάκου-Γ. Φίλια, *Θρησκευτικά Γ' Γυμνασίου*, σ. 102 εξ 106 εξ.

¹⁶ ΔΕ 30 & 31 στο Σ. Καραχάλια-Π. Μπράτη-Δ. Πασσάκου-Γ. Φίλια, *Θρησκευτικά Γ' Γυμνασίου*, σ. 119 εξ 123 εξ.

¹⁷ ΔΕ 34 στο Σ. Καραχάλια-Π. Μπράτη-Δ. Πασσάκου-Γ. Φίλια, *Θρησκευτικά Γ' Γυμνασίου*, σ. 134 εξ.

**1. ΓΙΑΤΙ ΚΑΙ ΠΩΣ ΜΕΛΕΤΟΥΜΕ
ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
(Δ.Ε. 1 και 2)**

1^η ΟΜΑΔΑ

Να μελετήσετε την παρ. α' (σ.9) και το «Κείμενο» (σ. 11) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Τι είναι ιστορία και τι καταγράφεται στην έρευνα της ιστορίας σε σχέση με τον άνθρωπο;
- β) Ποιο είναι το έργο του ιστορικού;

2^η ΟΜΑΔΑ

Να μελετήσετε τις παρ. β' και γ' (σ. 9-10) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Τι ερευνά κυρίως ο ιστορικός με βάση τα ιστορικά γεγονότα και που επιθυμεί να καταλήξει;
- β) Τι πρέπει να χαρακτηρίζει την έρευνα του ιστορικού και πώς θα το κατορθώσει αυτό;

3^η ΟΜΑΔΑ

Να μελετήσετε την εισαγωγική παρ. και το πρώτο μέρος της παρ. α' (σ. 12) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Τι είναι η Εκκλησία;
- β) Γιατί αποτελεί αντικείμενο της ιστορίας η ζωή της Εκκλησίας;

4^η ΟΜΑΔΑ

Να μελετήσετε το δεύτερο μέρος της παρ. α' (σ. 12) και την παρ. β' (13) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Ποιος είναι ο σκοπός της Εκκλησίας;
- β) Ποια είναι η αξία της παρουσίας της Εκκλησίας μέσα στον κόσμο;

5^η ΟΜΑΔΑ

Να μελετήσετε την παρ. γ' (σ. 13) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Ποιες είναι οι πηγές της εκκλησιαστικής ιστορίας;
- β) Πώς πρέπει να μελετούμε τις πηγές της εκκλησιαστικής ιστορίας;

**ΟΛΕΣ ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ ΘΑ ΜΕΛΕΤΗΣΟΥΝ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΤΑ
«ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΩ ΚΑΙ ΘΥΜΑΜΑΙ» (σ. 10 και 14) ΟΠΩΣ ΚΑΙ ΤΟ
«ΚΕΙΜΕΝΟ» (σελ. 14).**

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Ιστορία είναι η μελέτη του ανθρώπινου παρελθόντος και αποσκοπεί στη βαθύτερη γνώση του ανθρώπου Σ / Λ
2. Ο ιστορικός μελετά
 - ι. τα ιστορικά γεγονότα και καταλήγει σε συμπεράσματα.
 - ιι. τα αίτια των ιστορικών γεγονότων και φτάνει σε έγκυρα αποτελέσματα.
 - ιιι. τα αίτια και τις αφορμές, προκειμένου να διατυπώσει τα συμπεράσματά του βασιζόμενος στα αποτελέσματα των ιστορικών γεγονότων
3. Την έρευνα του ιστορικού πρέπει να χαρακτηρίζει και κάτι που θα κατορθώσει αν 1. και 2.
4. Εκκλησία είναι
4. Η ζωή της Εκκλησίας αποτελεί αντικείμενο της ιστορίας γιατί έγιναν πολλοί θρησκευτικοί πόλεμοι Σ / Λ
5. Ο σκοπός της Εκκλησίας είναι η σωτηρία του ανθρώπου Σ / Λ
6. Η Εκκλησία με την παρουσία της δίνει νόημα στην ιστορία του κόσμου Σ / Λ
7. Οι πηγές της εκκλησιαστικής ιστορίας
 - ι. είναι τα ευαγγέλια και τα έργα των Πατέρων της Εκκλησίας,
 - ιι. είναι τα κείμενα και οι μαρτυρίες από τις κατακόμβες,
 - ιιι. τα κείμενα και οι αρχαιολογικές πηγές.
10. Τις πηγές της εκκλησιαστικής ιστορίας πρέπει να μελετούμε με και Αυτό θα επιτευχθεί με

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ ΘΑ ΓΙΝΕΙ ΜΕ ΚΛΕΙΣΤΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

2. Η ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΤΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΑ (Δ.Ε. 3 και 4 του διδακτικού βιβλίου)

1^η ΟΜΑΔΑ

Να μελετήσετε τις παρ. α' και β' (σ. 15-16) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Ποιο γεγονός ονομάζουμε Πεντηκοστή και πώς αυτό πραγματοποιήθηκε;
- β) Ποιος από τους αποστόλους μίλησε και τι είπε στο συγκεντρωμένο πλήθος;
- γ) Τι σηματοδοτεί για την Εκκλησία το γεγονός της Πεντηκοστής;

2^η ΟΜΑΔΑ

Να μελετήσετε την παρ. γ' (σ. 16) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Με ποιο γεγονός της Παλαιάς Διαθήκης παραλληλίζεται η Πεντηκοστή και γιατί;
- β) Ποια ήταν τα αποτελέσματα του γεγονότος της Πεντηκοστής στους μαθητές;
- γ) Ποιο είναι πλέον το έργο του Αγίου Πνεύματος στην Εκκλησία μετά την Πεντηκοστή;

3^η ΟΜΑΔΑ

Να μελετήσετε την παρ. α' (σ. 18) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Πώς ζούσαν τα μέλη της πρώτης Εκκλησίας στα Ιεροσόλυμα;
- β) Τι ακριβώς ήταν η κοινοχρησία των αγαθών;
- γ) Γιατί αποτελούσε πρότυπο της νέας κοινωνίας η πρώτη Εκκλησία των Ιεροσολύμων;

4^η ΟΜΑΔΑ

Να μελετήσετε την παρ. β' (σ. 18-19) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Ποια προβλήματα αντιμετώπιζε η πρώτη Εκκλησία στα Ιεροσόλυμα;
- β) Πως προσπάθησαν να τα λύσουν οι απόστολοι;
- γ) Ποιο ήταν το έργο των επτά διακόνων;

5^η ΟΜΑΔΑ

Να μελετήσετε την παρ. γ' (σ. 19) και το κείμενο του R. Stark στη σελ 20 και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Πώς μπορεί να εμπνεύσει τα σημερινά μέλη της Εκκλησίας η παράδοση της πρώτης χριστιανικής κοινότητας στα Ιεροσόλυμα;
- β) Ποια ήταν η αντίληψη των φιλοσόφων για το έλεος (=αγάπη) και τον οίκτο (=συμπόνια) στον άνθρωπο;
- γ) Για ποιους λόγους η Εκκλησία θεωρεί ως πρωταρχική αρετή το έλεος (=αγάπη) προς κάθε άνθρωπο;

**ΟΛΕΣ ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ ΘΑ ΜΕΛΕΤΗΣΟΥΝ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΤΑ
«ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΩ ΚΑΙ ΘΥΜΑΜΑΙ» (σ. 16 και 20).**

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Πεντηκοστή είναι :
 - ι. η κάθοδος του Αγίου Πνεύματος και ο φωτισμός των μαθητών
 - ιι. η πεντηκοστή ημέρα από τη σταύρωση του Χριστού
 - ιιι. η πρώτη ημέρα του εκκλησιαστικού ημερολογίου

2. Ο Απ. Πέτρος, μιλώντας στο πλήθος, είπε α)
..... β)
..... γ)
.....

3. Η Πεντηκοστή παραλληλίζεται με : ι. τη δημιουργία, ιι. τη Βαβέλ, ιιι. τον κατακλυσμό του Νώε. Σ / Λ

4. Μετά την Πεντηκοστή το Αγ. Πνεύμα καθοδηγεί την Εκκλησία και δίνει τη δυνατότητα στους ανθρώπους να γνωρίσουν την αλήθεια που είναι ο Χριστός. Σ / Λ

5. Δείγμα του τρόπου ζωής των πρώτων χριστιανών ήταν η κοινοχρησία και οι «Αγάπες» Σ / Λ

6. Τα προβλήματα στην πρώτη κοινότητα των Ιεροσολύμων
 - ι. αφορούσαν στο ποιός θα την διοικεί
 - ιι. είχαν σχέση με τη διαφορά νοοτροπίας ανάμεσα στους ελληνιστές και τους Ιουδαϊστές
 - ιιι. εντοπίζονταν στην αδυναμία των αποστόλων να λύσουν τα προβλήματα στην κοινότητα των Ιεροσολύμων.

7. Το έργο των διακόνων ήταν
 - ι. να αναλάβουν τη διακονία των τραπεζών της αγάπης
 - ιι. εκτός από τη διακονία των τραπεζών και η συνδρομή στο έργο των αποστόλων και στο κήρυγμα έξω από την Παλαιστίνη
 - ιιι. να διακονούν τους ιερείς στη θεία Λειτουργία

8. Τρόποι που μπορεί να εμπνεύσει τα σημερινά μέλη της Εκκλησίας η παράδοση της πρώτης κοινότητας των Ιεροσολύμων (Σκέψεις για συζήτηση)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ ΘΑ ΓΙΝΕΙ ΜΕ ΚΛΕΙΣΤΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

3. Ο ΠΡΩΤΟΣ ΔΙΩΓΜΟΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΚΑΙ Η ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ (Δ.Ε. 5 και 7 του διδακτικού βιβλίου)

1^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 5)

Να μελετήσετε τις παρ. α' και β' (σ. 21-22) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Πώς ξεκίνησαν το κήρυγμά τους οι απόστολοι στα Ιεροσόλυμα;
- β) Ποιες ήταν οι αντιδράσεις των Ιουδαίων και γιατί απελευθερώθηκαν οι απόστολοι;
- γ) Ποιο ήταν το κήρυγμα του διακόνου Στεφάνου και τι συνέπειες είχε;

2^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 5)

Να μελετήσετε τις παρ. β και γ' (σ. 22-23) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Τι είπε στο Συνέδριο ο διάκονος Στέφανος και ποια ήταν η απόφαση του Συνεδρίου;
- β) Που κατέφυγαν οι ελληνιστές χριστιανοί μετά το λιθοβολισμό του διακόνου Στεφάνου και ποια ήταν η ιεραποστολική τους δράση;
- γ) Ποια ήταν η κατάσταση στα Ιεροσόλυμα μετά το λιθοβολισμό του διακόνου Στεφάνου;

3^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 7)

Να μελετήσετε την παρ. α' (σ. 29) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Ποιες είναι οι βαθύτερες αιτίες που οδήγησαν στην Αποστολική Σύνοδο;
- β) Ποια γεγονότα οδήγησαν στην Αποστολική Σύνοδο;

4^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 7)

Να μελετήσετε την παρ. β' (σ. 29-30) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Ποιοί συμμετείχαν και τι είπαν οι απόστολοι που μίλησαν στη Σύνοδο;
- β) Ποια ήταν η απόφαση της Συνόδου;

5^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 7)

Να μελετήσετε την παρ. γ' (σ. 30) και να παραθέσετε τους λόγους της μεγάλης σημασίας της Αποστολικής Συνόδου για την Εκκλησία.

**ΟΛΕΣ ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ ΘΑ ΜΕΛΕΤΗΣΟΥΝ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΤΑ
«ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΩ ΚΑΙ ΘΥΜΑΜΑΙ» (σ. 24 και 31).**

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Το κήρυγμα του διακόνου Στεφάνου ήταν ότι :
 - ι. πρέπει οι Ιουδαίοι να εγκαταλείψουν το Μωσαϊκό Νόμο και να πιστέψουν στο Θεό
 - ιι. ο ναός και η ιδιαιτερότητα του ιουδαϊκού λαού ήταν σεβαστά αλλά ξεπερασμένα μετά το κήρυγμα του Χριστού
 - ιιι. ο Χριστός ήρθε για να σώσει ολόκληρη την ανθρωπότητα και όχι μόνο τους ιουδαίους.

2. Ο Πρωτομάρτυρας διάκονος Στέφανος μαρτύρησε με αποκεφαλισμό Σ / Λ

3. Η βαθύτερη αιτία που οδήγησε στην Αποστολική Σύνοδο ήταν
.....
.....
.....
.....

4. Στην Αποστολική Σύνοδο μίλησαν οι απόστολοι Πέτρος, Ιάκωβος, Παύλος και Βαρνάβας Σ / Λ

5. Στην Αποστολική Σύνοδο η απόφαση λήφθηκε σε συνεργασία των μελών της με το Άγιο Πνεύμα Σ / Λ

6. Στην Αποστολική Σύνοδο αποφασίστηκε:
 - ι. οι χριστιανοί να μην συμμετέχουν στην ιουδαϊκή λατρεία
 - ιι. οι χριστιανοί να μην τρώνε κρέας και να μην πίνουν αίμα από πνιγμένα ζώα και τα ειδωλόθυτα, αλλά και να απέχουν από την πορνεία.
 - ιιι. οι χριστιανοί να προφυλαχθούν από την ειδωλολατρία

7. Ποια ήταν η σημασία της Αποστολικής Συνόδου;

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ ΘΑ ΓΙΝΕΙ ΜΕ ΚΛΕΙΣΤΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

**4. Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ
ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**
(Από τις Δ. Ε. 6 και 8 του διδακτικού βιβλίου)

1^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 6)

Να μελετήσετε την παρ. α' (σ. 25) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Πότε και που γεννήθηκε ο Απόστολος Παύλος;
- β) Ποια ήταν η αγωγή που πήρε;

2^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 6)

Να μελετήσετε την παρ. β' (σ. 25-26) με το κείμενο (σ. 26) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Κάτω από ποιες συνθήκες μεταστράφηκε ο Απ. Παύλος; (βλ. κείμενο)
- β) Ποια περιστατικά ακολούθησαν έπειτα από τη μεταστροφή του;

3^η ΟΜΑΔΑ

Να μελετήσετε το κείμενο στη σελίδα που ακολουθεί με τίτλο «Οι Τέσσερις Περιοδείς του Αποστόλου Παύλου» και να παρουσιάσετε ένα σύντομο διάγραμμά τους.

4^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 8)

Να μελετήσετε την παρ. α' (σ. 32-33) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Σε ποια από τις περιοδείς του ο Απ. Παύλος επισκέφτηκε την Ελλάδα;
- β) Ποιες πόλεις επισκέφτηκε και ποια γεγονότα συνέβησαν;
- γ) Πως αντέδρασαν οι Αθηναίοι ακούγοντας το κήρυγμα του Απ. Παύλου;

5^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 8)

Να μελετήσετε το κείμενο (σ. 35) με τίτλο «Το κήρυγμα του Απ. Παύλου στον Άρειο Πάγο» και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Με ποια αφορμή κήρυξε ο Απ. Παύλος στους Αθηναίους;
- β) Ποια ήταν τα κύρια σημεία του κηρύγματος του Απ. Παύλου στην Αθήνα;

ΠΡΟΣΟΧΗ ! ΟΛΕΣ ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ ΘΑ ΜΕΛΕΤΗΣΟΥΝ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΤΑ «ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΩ ΚΑΙ ΘΥΜΑΜΑΙ» (σ. 28 και 34).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ : Από τη Δ.Ε 6 χρησιμοποιήθηκαν οι παρ. α' και β' και από την Δ.Ε. 8 η παρ. α' και το κείμενο στη σελ. 35.

ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΜΑΔΑ Γ'

ΟΙ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΠΕΡΙΟΔΕΙΕΣ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

Με συνοδεία άξιων συνεργατών, όπως του Βαρνάβα και του Μάρκου ως ένα σημείο, ο Απ. Παύλος **ξεκίνησε την πρώτη μεγάλη αποστολική περιοδεία του (45-48 μ.Χ)**. Πρώτος σταθμός τους ήταν η Σαλαμίνα και ύστερα η Πάφος της Κύπρου, όπου κήρυξαν και ίδρυσαν Εκκλησίες. Κατόπιν διάβηκαν στην Μικρά Ασία και περιόδευσαν στις πόλεις Πέργη της Παμφυλίας, στην Αντιόχεια της Πισιδίας, στο Ικόνιο, τα Λύστρα, την Δέρβη και αλλού. Παρ' όλες τις δυσκολίες που συνάντησαν και τις διώξεις που υπέστησαν, το κήρυγμά τους σημείωσε επιτυχία. Σε όλες τις πόλεις ίδρυσαν τοπικές Εκκλησίες. Μέσω της Αττάλειας επέστρεψαν στην Αντιόχεια.

Ύστερα από τνα Αποστολική Σύνοδο, με συνεργάτη του τον Σίλα ο Απ. Παύλος αναχώρησε για την **δεύτερη αποστολική περιοδεία (49-52 μ.Χ)** από την Αντιόχεια. Μέσω της Συρίας και της Κιλικίας (Νότια Μικρά Ασία) περιόδευσε τις πόλεις Δέρβη και Λύστρα. Εκεί συνάντησε τον Τιμόθεο, τον οποίο πήρε μαζί του. Διάβηκαν τη Φρυγία, τη Γαλατία, έφτασαν στην Μυσία και κατόπιν στην Τρωάδα. **Έπειτα από όραμα πέρασαν στην Μακεδονία και ίδρυσαν Εκκλησίες στους Φιλίππους, τη Θεσσαλονίκη, τη Βέροια, την Αθήνα και την Κόρινθο**, στην οποία έμειναν περίπου ενάμισι χρόνο στο σπίτι του Ακύλα και της Πρισκίλας. Με το τέλος και της δεύτερης περιοδείας ο Παύλος έφτασε στην Έφεσο και από εκεί μέσω Καισάρειας στην Ιερουσαλήμ.

Σύντομα ανέλαβε να επιτελέσει και την **τρίτη αποστολική περιοδεία του (52-56 μ.Χ)**. Επισκέφτηκε την Γαλατία, την Φρυγία και κατέληξε στην Έφεσο, όπου έμεινε τρία χρόνια. Μετά ήρθε στην Τρωάδα, πέρασε ξανά στους Φιλίππους, στη Θεσσαλονίκη, στη Βέροια, ίσως στην Ήπειρο και τερμάτισε στην Κόρινθο, όπου έμεινε τρεις μήνες. Έπειτα, μέσω Τρωάδας, Μιλήτου και Καισάρειας έφτασε και πάλι στα Ιεροσόλυμα Ιερουσαλήμ. Εκεί συνελήφθη ως ταραχοποιός και οδηγήθηκε σε δίκη, αλλά ως ρωμαίος πολίτης απαίτησε να δικαστεί στο αυτοκρατορικό δικαστήριο της Ρώμης. Τελικά, μετά από πολλές περιπέτειες, έφθασε στη Ρώμη, όπου ύστερα από δύο χρόνια σχετικού περιορισμού δικάστηκε και αθωώθηκε. Από την Ρώμη έπλευσε στην Κρήτη, ανέβηκε στην Κόρινθο, στη Μακεδονία και επισκέφτηκε πιθανότατα την Νικόπολη της Ηπείρου το Φθινόπωρο του 66 μ.Χ. Μετά πέρασε και πάλι στη Μικρά Ασία, όπου άφησε τον Τιμόθεο ως επίσκοπο στην Έφεσο.

Κατά την **τέταρτη και τελευταία περιοδεία (62-64 μ.Χ)** του ο Απ. Παύλος έφτασε ως τις εσχατιές της Δύσης, στην Ισπανία. Κατόπιν κατάκοπος και τσακισμένος από τις κακουχίες κατέληξε στην Ρώμη. Ο διωγμός κατά των Χριστιανών, που είχε κηρύξει ο αυτοκράτορας Νέρωνας, βρισκόταν σε πλήρη εξέλιξη. Ο Παύλος έγινε κύριος στόχος των ειδωολατρών, συνελήφθη και φυλακίστηκε για τέσσερα χρόνια περίπου. Κατάλαβε το τέλος του και έγραψε στον αγαπημένο του μαθητή Τιμόθεο. **Το 68 μ.Χ. αποκεφαλίστηκε, σφραγίζοντας έτσι το τιτάνιο ιεραποστολικό του έργο με το μαρτύριό του.**

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Ο Απ. Παύλος :

- ι. γεννήθηκε στα Ιεροσόλυμα το 15 μ.Χ κι έλαβε σοβαρή ιουδαιοχριστιανική παιδεία.
- ιι. γεννήθηκε στην Ταρσό το 5 μ.Χ, διδάχθηκε την ιουδαϊκή και την ελληνική φιλοσοφική παράδοση.
- ιιι. γεννήθηκε στην Ταρσό το 5 με 15 μ.Χ., ανατράφηκε σύμφωνα με τις ιουδαϊκές παραδόσεις, αλλά διδάχθηκε επίσης την ελληνική γλώσσα και φιλολογία.

2. Ο Απ. Παύλος μεταστράφηκε στο Χριστιανισμό και βαπτίστηκε στη Δαμασκό από τον Ανανία. Σ/Λ

3. Οι περιοδείες του Απ. Παύλου ήταν Κατά την πρώτη επισκέφτηκε, την δεύτερη, την

4. Την Ελλάδα επισκέφτηκε ο Απ. Παύλος κατά τη περιοδεία του.

4^α. Στην Ελλάδα επισκέφτηκε τους Φίλιππους, τη Θεσσαλονίκη, τη Βέροια, την Αθήνα και την Κόρινθο. Σ/Λ

5. Οι Αθηναίοι αποδέχτηκαν το κήρυγμα του Απ. Παύλου και βαπτίστηκαν πολλοί με κορυφαίο τον Αγ. Διονύσιο τον Αρεοπαγίτη. Σ / Λ

6. Η αφορμή που έδωσε στον Απ. Παύλο τη δυνατότητα να κηρύξει στην Αθήνα ήταν:

- ι. τα πολλά θρησκευτικά μνημεία της πόλης
- ιι. το ένδοξο πνευματικό παρελθόν της πόλης
- ιιι. ένας βωμός στην πόλη που ήταν αφιερωμένος στον Άγνωστο Θεό.

7. Τα κύρια σημεία του κηρύγματος του Απ. Παύλου στην Αθήνα ήταν:

- A.
B.
Γ.
Δ.
Ε.
ΣΤ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ ΘΑ ΓΙΝΕΙ ΜΕ ΚΛΕΙΣΤΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

**5. ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΔΙΩΓΜΟΙ
ΚΑΙ Ο ΙΓΝΑΤΙΟΣ Ο ΘΕΟΦΟΡΟΣ**
(Από τις Δ. Ε. 9 και 11 του διδακτικού βιβλίου)

1^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 9)

Να μελετήσετε την παρ. α' (σ. 36) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

α) Ποιες ήταν οι αιτίες των διωγμών;

2^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 9)

Να μελετήσετε την παρ. β' (σ. 36-37) με τον πίνακα (σ. 37) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

α) Ποια εξέλιξη είχαν οι διωγμοί εναντίον των χριστιανών;
β) Ποιοι ήταν οι κυριότεροι διωγμοί εναντίον των χριστιανών;

3^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 9)

Να μελετήσετε την παρ. γ' (σ. 37-38) και το κείμενο (σ. 38) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

α) Πώς μαρτύρησε ο άγ. Πολύκαρπος;
β) Πώς περιγράφει ο Ευσέβιος Καισαρείας την αυτοθυσία των χριστιανών κατά τη διάρκεια της επιδημίας και πώς αυτό σχετίζεται με τους διωγμούς;

4^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 11)

Να μελετήσετε την παρ. α' (σ. 42-43) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

α) Πώς έζησε και πώς μαρτύρησε ο άγ. Ιγνάτιος ο Θεοφόρος;

5^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 11)

Να μελετήσετε τα κείμενα (σ. 42-43) στα κίτρινα πλαίσια και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

α) Πώς θα έπρεπε να ζουν οι χριστιανοί κατά τον άγ. Ιγνάτιο;
β) Πως εμπνύχωνε τους χριστιανούς για το μαρτύριο;

**ΠΡΟΣΟΧΗ ! ΟΛΕΣ ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ ΘΑ ΜΕΛΕΤΗΣΟΥΝ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ
ΤΑ «ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΩ ΚΑΙ ΘΥΜΑΜΑΙ» (σ. 38 και 44).**

ΣΗΜΕΙΩΣΗ : Από τη Δ.Ε 9 χρησιμοποιήθηκαν οι παρ. α', β', γ' και από την Δ.Ε. 11 η παρ. α'.

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Οι αιτίες των διωγμών ήταν

- α)
- β)
- γ)
- δ)

2. Οι διωγμοί κατά των χριστιανών στην αρχή δεν ήταν συνεχείς, ούτε εκτείνονταν σε ολόκληρη την αυτοκρατορία. Αυτό έγινε από την εποχή του Δεκίου (249-251μ.Χ.), οπότε έγιναν συστηματικοί και επεκτάθηκαν σε όλες τις επαρχίες του Ρωμαϊκού κράτους. Σ/Λ

3. Οι σημαντικότεροι διωγμοί ήταν αυτοί

- ι. του Νέρωνα, του Δεκίου και του Μάρκου Αυρηλίου
- ιι. του Δεκίου, του Διοκλητιανού και του Γαλερίου
- ιιι. του Νέρωνα του Δομητιανού και του Τραϊανού

4. Που και πως μαρτύρησε ο άγ. Πολύκαρπος;

.....
.....
.....

5. Ο άγ. Ιγνάτιος ο Θεοφόρος έζησε στην Αντιόχεια και μαρτύρησε στη Ρώμη Σ / Λ

6. Ποια είναι τα στοιχεία της αληθινής χριστιανικής ζωής για τον άγ. Ιγνάτιο το Θεοφόρο;

.....
.....
.....
.....
.....

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ ΘΑ ΓΙΝΕΙ ΜΕ ΚΛΕΙΣΤΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

**6. ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΑΤΑΚΟΜΒΕΣ
ΣΤΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΩΝ ΜΕΔΙΟΛΑΝΩΝ
(Από τις Δ.Ε. 10 και 12 του διδακτικού βιβλίου)**

1^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 10)

Να μελετήσετε την παρ. α' (σ. 39) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Τι ήταν οι κατακόμβες πριν τις χρησιμοποιήσουν οι Χριστιανοί;
- γ) Γιατί αναγκάστηκαν οι Χριστιανοί να καταφύγουν στις κατακόμβες;

2^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 10)

Να μελετήσετε την παρ. β' (σ. 39-40) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Πώς ήταν η ζωή των Χριστιανών στις κατακόμβες;
- β) Ποια ήταν τα σύμβολα με τα οποία διακοσμούσαν οι Χριστιανοί τις επιφάνειες στις κατακόμβες και ποια είναι η σημασία τους;

3^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 12)

Να μελετήσετε την παρ. α' (σ. 45-46) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

- α) Ποια ήταν τα πολιτικά αίτια του Διατάγματος των Μεδιολάνων;

4^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 12)

Να μελετήσετε την παρ. α' (σ. 45-46) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

- α) Ποια ήταν τα θρησκευτικά αίτια του Διατάγματος των Μεδιολάνων;

5^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 12)

Να μελετήσετε τις παρ. β' και γ' (σ. 46-47) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Ποιοί, πότε και πού εξέδωσαν το «Διάταγμα»;
- β) Ποιό ήταν με **μία λέξη** το περιεχόμενο του «Διατάγματος»;
- γ) Ποιές εξελίξεις δρομολόγησε το «Διάταγμα των Μεδιολάνων»;

**ΠΡΟΣΟΧΗ ! ΟΛΕΣ ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ ΘΑ ΜΕΛΕΤΗΣΟΥΝ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ
ΤΑ «ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΩ ΚΑΙ ΘΥΜΑΜΑΙ» (σ. 41 και 48).**

ΣΗΜΕΙΩΣΗ : Από τη Δ.Ε 10 χρησιμοποιήθηκαν οι παρ. α', β' και από την Δ.Ε. 12 οι παρ. α', β' και γ'.

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Οι κατακόμβες ήταν

- α) νεκροταφεία για τους ξένους σε υπόγειες σήραγγες
- β) βαθιές υπόγειες σήραγγες σε μορφή λαβυρίνθου που χρησίμευαν ως νεκροταφεία
- γ) σήραγγες που κατέφευγαν οι Χριστιανοί για να σωθούν

2. Στις κατακόμβες οι Χριστιανοί μπορούσαν ελεύθερα, να ομολογούν την πίστη τους και να τελούν τη Θεία Ευχαριστία, καθώς ως νεκροταφεία ήταν χώροι ιεροί και απαραβίαστοι. Σ/Λ

3. Τα σημαντικότερα σύμβολα με τα οποία διακοσμούσαν οι Χριστιανοί τις επιφάνειες των τοίχων των κατακομβών ήταν

.....
.....
.....

4. Τα πολιτικά αίτια του διατάγματος των Μεδιολάνων ήταν

- 1.
- 2.

5. Τα θρησκευτικά αίτια του διατάγματος των Μεδιολάνων ήταν

- 1.
- 2.
- 3.

6. Το «Διάταγμα των Μεδιολάνων» εκδόθηκε από τους Μ. Κων/νο και Λικίνιο στο Μιλάνο το 313 μ.Χ. Σ/Λ

7. Περιεχόμενο του «Διατάγματος» ήταν

8. Οι εξελίξεις που δρομολόγησε το «Διάταγμα των Μεδιολάνων» ήταν

- 1.
- 2.
- 3.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ ΘΑ ΓΙΝΕΙ ΜΕ ΚΛΕΙΣΤΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

7. ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

(Από τις Δ.Ε. 13 του διδακτικού βιβλίου)

1^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 13)

Να μελετήσετε την παρ. α' (σ. 49) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Πότε και πώς έγινε η προετοιμασία για τη συνάντηση Ελληνισμού και Χριστιανισμού;
- γ) Ποιοί συνέδεσαν για πρώτη φορά το Χριστιανισμό με τον Ελληνισμό;

2^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 13)

Να μελετήσετε την παρ. β' (σ. 49-50) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Που άσκησε επιρροή ο Ελληνισμός στο Χριστιανισμό ;
- β) Σε ποιους επιμέρους τομείς επέδρασε ο Ελληνισμός στο Χριστιανισμό; (συνολτικά)

3^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 13)

Να μελετήσετε την παρ. γ' (σ. 50-51) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

Σε ποιους τομείς επέδρασε ο Χριστιανισμός στον Ελληνισμό; (συνολτικά)

4^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 13)

Να μελετήσετε την παρ. δ' (σ. 51-52) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

- α) Ποια ήταν η σχέση Χριστιανισμού και Ελληνισμού πριν και μετά το «Διάταγμα των Μεδιολάνων»;

5^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 13)

Να μελετήσετε την παρ. δ' (σ. 51-52) από το σημείο «Αυτές οι πράξεις...» και το κείμενο στη σ. 49 και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Ποια στάση κράτησαν οι Πατέρες της Εκκλησίας απέναντι στον Ελληνισμό;
- β) Ποια είναι η θέση της φιλοσοφίας και της ελληνικής παιδείας γενικότερα για το χριστιανό σύμφωνα με τον Κλήμεντα τον Αλεξανδρέα;

ΠΡΟΣΟΧΗ ! ΟΛΕΣ ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ ΘΑ ΜΕΛΕΤΗΣΟΥΝ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΤΑ «ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΩ ΚΑΙ ΘΥΜΑΜΑΙ» (σ. 52).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ : Από τη Δ.Ε 10 χρησιμοποιήθηκαν και οι τέσσερις παράγραφοι.

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Η προετοιμασία για τη συνάντηση Ελληνισμού και Χριστιανισμού ξεκίνησε

- α) τον 3^ο αι. π. Χ από το Μ. Θεοδόσιο και τους διαδόχους του
- β) από το Μ. Αλέξανδρο και τους διαδόχους του.
- γ) από το Μ. Κωνσταντίνο και τους διαδόχους του.

2. Εκείνοι που συνέδεσαν πρώτοι τον Ελληνισμό με τον Χριστιανισμό ήταν οι Αποστολικοί Πατέρες και οι Απολογητές. Σ/Λ

3. Ο Ελληνισμός άσκησε επιρροή στη και στον του Χριστιανισμού.

4. Οι τομείς που επέδρασε ο Ελληνισμός στο Χριστιανισμό είναι

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

5. Οι τομείς που επέδρασε ο Χριστιανισμός στον Ελληνισμό είναι

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

6. Ο Χριστιανισμός πολεμήθηκε από τον Ελληνισμό, αλλά δεν απέρριψε την ελληνική φιλοσοφία την τέχνη και τον πολιτισμό. Σ/Λ

7. Μετά το «Διάταγμα των Μεδιολάνων» παρατηρήθηκαν εκρήξεις βίας από τους χριστιανούς εναντίον των εθνικών και των ιερών τους χώρων. Σ/Λ

8. Οι Πατέρες της Εκκλησίας απορρίπτουν τις δεισιδαιμονίες και τις προκαταλήψεις του αρχαίου κόσμου, αλλά δεν καταδικάζουν τους ανθρώπους ούτε προτρέπουν τους πιστούς σε πράξεις βίας και αντεκδίκησης. Σ/Λ

9. Με τον όρο «Έλλην» στα έργα των Πατέρων προσδιορίζεται όχι η εθνική καταγωγή, αλλά η θρησκευτική πίστη του ανθρώπου. Έλληνας δηλαδή σήμαινε τότε εθνικός / ειδωλολάτρης. Σ/Λ

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ ΘΑ ΓΙΝΕΙ ΜΕ ΚΛΕΙΣΤΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

**8. ΟΙ ΑΙΡΕΣΕΙΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ
ΣΥΝΟΔΩΝ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ**
(Από τις Δ.Ε. 14 και 18 του διδακτικού βιβλίου)

1^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 14)

Να μελετήσετε την «εισαγωγική» και την παρ. α' (σ. 53) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Τι ονομάζεται αίρεση στην εκκλησιαστική γλώσσα;
- γ) Ποια ήταν τα αίτια των αιρέσεων;

2^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 14)

Να μελετήσετε την παρ. β' (σ. 53-54) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Ποιες ήταν οι μεγαλύτερες αιρέσεις της Εκκλησίας;
- β) Τι δίδαξε η καθεμιά απ' αυτές; (συν.)

3^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 14)

Να μελετήσετε την παρ. γ' (σ. 54-55) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

- α) Ποιες ήταν οι επιπτώσεις των αιρέσεων στη ζωή της Εκκλησίας; (συνολτικά)

4^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 18)

Να μελετήσετε την «εισαγωγική» και την παρ. α' (σ. 69-70) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Πώς απάντησε η Γ' Οικουμενική Σύνοδος στο Νεστοριανισμό; (συντ.)
- β) Πώς απάντησε η Δ' Οικουμενική Σύνοδος στον Μονοφυσιτισμό; (συντ.)

5^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 18)

Να μελετήσετε τις παρ. β' και γ' (σ. 70-71 και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Τι είναι η Σύνοδος, ποιο είναι το πρότυπό της και πόσα είδη Συνόδων έχουμε;
- β) Πώς ονομάζονται οι αποφάσεις των Οικουμενικών Συνόδων και πως κατοχυρώνονται ως έγκυρες;

**ΠΡΟΣΟΧΗ ! ΟΛΕΣ ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ ΘΑ ΜΕΛΕΤΗΣΟΥΝ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ
ΤΑ «ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΩ ΚΑΙ ΘΥΜΑΜΑΙ» (σ. 55 και 71).**

ΣΗΜΕΙΩΣΗ : Από τη Δ.Ε 14 και 18 χρησιμοποιήθηκαν όλες οι παράγραφοι.

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Αίρεση στην εκκλησιαστική γλώσσα σημαίνει

- α) την προτίμηση ή επιλογή ενός άλλου τρόπου ζωής από αυτόν της Εκκλησίας.
- β) την επιλογή ενός μέρους από την εκκλησιαστική διδασκαλία και την εμμονή σ' αυτό.
- γ) την επιλογή μιας άλλης θρησκευτικής διδασκαλίας από ένα μέλος της Εκκλησίας.

2. Τα αίτια των αιρέσεων είναι

- A.
- B.

3. Οι μεγαλύτερες αιρέσεις είναι

- I. ο που δίδασκε ότι ο Χριστός δεν είναι Θεός ομοούσιος με τον Πατέρα αλλά κτίσμα.
- II. ο Νεστοριανισμός που δίδασκε πως
- III. ο που δίδασκε ότι ο Χριστός δεν είχε δύο φύσεις αλλά μία, τη θεία η οποία απορρόφησε την ανθρώπινη.

4. Οι επιπτώσεις των αιρέσεων ήταν

- A.
- B.
- Γ.
- Δ.

5. Οι Γ' και Δ' Οικουμενικές Σύνοδοι όρισαν πως στο ένα πρόσωπο του Χριστού ενώθηκαν δύο τέλειες φύσεις η θεία και η ανθρώπινη για τη σωτηρία του ανθρώπου. Σ/Λ

6. Σύνοδος είναι το ανώτατο συλλογικό όργανο της Εκκλησίας το οποίο αποφασίζει για θέματα πίστης, διδασκαλίας και οργάνωσης. Σ/Λ

7. Οι Σύνοδοι διακρίνονται σε και

8. Οι αποφάσεις των Οικουμενικών Συνόδων που έχουν δογματικό χαρακτήρα ονομάζονται Ιεροί Κανόνες ονομάζονται οι αποφάσεις που αφορούν θέματα

**9. Ο ΜΕΓΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΑΙ Ο ΜΕΓΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ.
ΔΥΟ ΚΟΡΥΦΑΙΟΙ ΘΕΟΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΙΕΡΑΡΧΕΣ
(Από τις Δ.Ε. 15 και 16 του διδακτικού βιβλίου)**

1^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 15)

Να μελετήσετε την παρ. α' (σ. 57-58) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

α) Ποιοι ήταν οι κυριότεροι σταθμοί της ζωής του Μεγάλου Αθανασίου;

2^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 15)

Να μελετήσετε την παρ. β' (σ. 58-59) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Τι δίδασκε για το Χριστό ο Μέγας Αθανάσιος στην προσπάθειά του να αντιμετωπίσει τον Αρειανισμό;
β) Κάτω από ποιες προϋποθέσεις μπορεί να συγκληθεί μια Οικουμενική Σύνοδος;

3^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 16)

Να μελετήσετε την παρ. α' (σ. 61-62) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

α) Ποιοι ήταν οι κυριότεροι σταθμοί της ζωής του Μεγάλου Βασιλείου;

4^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 16)

Να μελετήσετε την παρ. α' (σ. 62-63) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

α) Τι δίδασκε ο Μέγας Βασίλειος για την κοινωνική δικαιοσύνη;

5^η ΟΜΑΔΑ (Δ.Ε.: 16)

Να μελετήσετε τα κείμενα στη σ. 61 «αυτό κάνουν οι πλούσιοι ...» και στη σ. 62 «Δείτε, λοιπόν, ...» και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Γιατί συνήθως ο πλούτος γίνεται αιτία αδικίας προς το συνάνθρωπο ;
β) Ποια είναι η αιτία του οικολογικού προβλήματος κατά το Μέγα Βασίλειο ;

**ΠΡΟΣΟΧΗ ! ΟΛΕΣ ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ ΘΑ ΜΕΛΕΤΗΣΟΥΝ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ
ΤΑ «ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΩ ΚΑΙ ΘΥΜΑΜΑΙ» (σ. 59 και 64).**

ΣΗΜΕΙΩΣΗ : Από τη Δ.Ε 15 χρησιμοποιήθηκαν § α' και β' και από τη ΔΕ 16 οι § α' και β' .

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Ο Μ. Αθανάσιος γεννήθηκε στην το
Και σπούδασε Το
πήρε μέρος στην Το 328
..... Τα έργα του είναι,,
..... και Απεβίωσε το

2. Ο Μ. Αθανάσιος δίδασκε ότι ο Υιός του Θεού προσέλαβε φθαρτή
ανθρώπινη φύση και έγινε άνθρωπος για να λυτρώσει το ανθρώπινο
γένος από την αμαρτία. Σ/Λ

3. Για να συγκληθεί μια Οικουμενική Σύνοδος πρέπει μια αίρεση να
ταράζει και να διαιρεί την Εκκλησία και οι χριστιανοί να μην
μπορούν να διακρίνουν την αλήθεια. Σ/Λ

4. Έργο της Οικουμενικής Συνόδου είναι η
..... με τη φώτιση

5. Ο Μ. Βασίλειος γεννήθηκε στην της
..... Σπούδασε στην, στην
και στην, Φιλοσοφία,,,
....., γεωμετρία, και Το 363
χειροτονήθηκεκαι το Επίσκοπος. Το 372
έχτισε τη Πέθανε το

6. Ο πλούτος γίνεται αιτία αδικίας, διότι οι πλούσιοι μαζεύουν αγαθά
που είναι για όλους και τα θεωρούν αποκλειστικά δικά τους.
Σ/Λ

7. Η αιτία του οικολογικού προβλήματος είναι η έλλειψη σεβασμού
στη φύση και αγάπης προς τον άνθρωπο που παρουσιάζεται ως
αδικία εις βάρος του. Σ/Λ

ΣΗΜΕΙΩΣΗ : ΤΟ ΦΥΛΛΟ ΝΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΘΕΙ ΜΕ ΚΛΕΙΣΤΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ.

10. Η ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑ (Από τη Δ.Ε. 19 του διδακτικού βιβλίου)

1^η ΟΜΑΔΑ

Να μελετήσετε την παρ. α' (σ. 73) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

α) Ποια ήταν τα αίτια της Εικονομαχίας;

2^η ΟΜΑΔΑ

Να μελετήσετε την παρ. β' (σ. 73-74) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Ποιες είναι οι δύο φάσεις της Εικονομαχίας;
- β) Ποια είναι τα κυριότερα γεγονότα της Εικονομαχίας;

3^η ΟΜΑΔΑ

Να μελετήσετε την παρ. γ' (σ. 74-75) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

α) Ποια ήταν η διδασκαλία της Ζ' Οικουμενικής Συνόδου για τις ιερές Εικόνες;

4^η ΟΜΑΔΑ

Να μελετήσετε την παρ. γ' (σ. 74-75) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

α) Ποια είναι η παιδαγωγική σημασία των ιερών Εικόνων;

5^η ΟΜΑΔΑ

Να μελετήσετε τα κείμενα στη σ. 76 και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

- α) Γιατί μπορεί να αναπαρασταθεί σε εικόνα ο Θεός σε αντίθεση με τα παλιά χρόνια;
- β) Ποια είναι η στάση του πιστού απέναντι στη ύλη;

ΠΡΟΣΟΧΗ ! ΟΛΕΣ ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ ΘΑ ΜΕΛΕΤΗΣΟΥΝ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΤΑ «ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΩ ΚΑΙ ΘΥΜΑΜΑΙ» (σ. 75).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ : Από τη Δ.Ε 19 χρησιμοποιήθηκαν όλες οι παράγραφοι.

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Τα αίτια της Εικονομαχίας ήταν

α.....

.....

β.....

.....

γ.....

.....

δ.....

.....

2. Η Εικονομαχία διακρίνεται σε δύο φάσεις. Η πρώτη από το 726-787 και η δεύτερη από το 815-843. Σ/Λ

3. Υπερασπιστής της Ορθοδοξίας αναδείχθηκε ο.....
.....

4. Η Ζ' Οικουμενική Σύνοδος δέχεται την απόδοση τιμής στις εικόνες. Η διδασκαλία της συνοψίζεται στο ότι η τιμή της εικόνας αναφέρεται στο εικονιζόμενο πρόσωπο και όχι στα υλικά που είναι φτιαγμένη η εικόνα. Σ/Λ

5. Η Ζ' Οικουμενική Σύνοδος έγινε στη το έτος

6. Οι εικόνες έχουν παιδαγωγική αξία καθώς βοηθούν τους πιστούς να ανάγονται ευκολότερα στο Θεό μέσω των προσώπων των αγίων που τιμά η Εκκλησία. Σ/Λ

7. Η επίσημη εορτή για την αναστήλωση των ιερών εικόνων τελείται την της

8. Ο πιστός σέβεται και τιμά την ύλη, επειδή μέσω αυτής συντελέστηκε η σωτηρία του. Δεν την σέβεται όμως ή τη λατρεύει σαν Θεό, αλλά σαν κτίσμα γεμάτο ενέργεια και χάρη.

Σ/Λ

9. α. Λέων Γ' ο Ίσαυρος
β. Θεόδωρος Στουδίτης
γ. Κωνσταντίνος Ε'
δ. Ειρήνη Αθηναία
ε. Θεοδώρα

I. Σύνοδος Ιέρειας
II. αρχή Εικονομαχίας
III. Δεύτερη φάση Εικονομαχίας
IV. Σύνοδος Αγ. Σοφίας
V. Ζ' Οικουμενική Σύνοδος

11. ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΚΑΙ ΜΟΝΑΧΙΣΜΟΣ

(Από τη Δ.Ε. 17 του διδακτικού βιβλίου)

1^η ΟΜΑΔΑ

Να μελετήσετε την παρ. α' (σ. 65) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

α) Τι είναι η άσκηση και γιατί αποτελεί χρέος όλων των χριστιανών;

2^η ΟΜΑΔΑ

Να μελετήσετε την παρ. β' (σ. 65-66) και να απαντήσετε στα παρακάτω ερωτήματα

α) Πως ονομάζονται οι πρώτοι μοναχοί στην ιστορία της Εκκλησίας, πότε εμφανίστηκαν και ποιος είναι ο κύριος εκπρόσωπός τους;

β) Πως ζούσαν οι πρώτοι χριστιανοί μοναχοί;

3^η ΟΜΑΔΑ

Να μελετήσετε την παρ. β' (σ. 65-66) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

α) Ποια ήταν τα κυριότερα αίτια που ώθησαν τους χριστιανούς στην εγκατάλειψη του κόσμου κατά τον 4^ο αι.;

4^η ΟΜΑΔΑ

Να μελετήσετε την παρ. β' (σ. 65-66) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

α) Τι ήταν ο κοινοβιακός μοναχισμός;

5^η ΟΜΑΔΑ

Να μελετήσετε την παρ. γ' (σ. 66-67) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

α) Ποια ήταν η προσφορά του μοναχισμού στην κοινωνική αλληλεγγύη, στην πνευματική ζωή και την τέχνη; (σύντ.)

ΠΡΟΣΟΧΗ ! ΟΛΕΣ ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ ΘΑ ΜΕΛΕΤΗΣΟΥΝ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΤΑ «ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΩ ΚΑΙ ΘΥΜΑΜΑΙ» (σ. 75).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ : Από τη Δ.Ε 17 χρησιμοποιήθηκαν όλες οι παράγραφοι.

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Άσκηση στην εκκλησιαστική γλώσσα, ονομάζεται

- A. ο αγώνας του πιστού να ξεπεράσει τον εαυτό του και να δυναμώσει πνευματικά
- B. ο αγώνας του πιστού εναντίον των παθών του με σκοπό την ένωση με το Θεό.
- Γ. ο αγώνας του πιστού να γίνει καλύτερος άνθρωπος στη ζωή του.

2. Η άσκηση ως τρόπος χριστιανικής ζωής είναι χρέος όλων των πιστών, μοναχών και λαϊκών. Σ/Λ

3. Οι πρώτοι χριστιανοί που απομακρύνθηκαν από τον κόσμο τον αι., ονομάζονται

(πατέρες, 4^ο, 2^ο, 3^ο, υποτακτικοί, ερημίτες, αναχωρητές, κοινοβιάτες)

4. Οι πρώτοι μοναχοί

- A. ακολουθούσαν αυστηρούς κανόνες ασκητικής ζωής και ζούσαν απομονωμένοι ο ένας από τον άλλο.
- B. εργάζονταν ατομικά και συγκεντρώνονταν όλοι μαζί μόνο για τη θεία Λατρεία και την κοινή προσευχή.
- Γ. ζούσαν απομονωμένοι ο ένας από τον άλλο, εργάζονταν ατομικά και συγκεντρώνονταν όλοι μαζί μόνο για τη θεία Λατρεία και την κοινή προσευχή.

5. Τα κυριότερα αίτια που ώθησαν τους χριστιανούς στην εγκατάλειψη του κόσμου ήταν : α) η έκπτωση της πνευματικότητας στις μεγάλες πόλεις της αυτοκρατορίας λόγω της μεγάλης προσέλευσης στην Εκκλησία ανθρώπων που δεν γνώριζαν τη διδασκαλία της, και β) η «συμμαχία» αρκετών χριστιανών με την κρατική εξουσία και η απομάκρυνσή τους από το εκκλησιαστικό πνεύμα. Σ/Λ

6. Στα κοινόβια μοναστήρια οι μοναχοί θα έπρεπε να έχουν κοινή ενδυμασία και προσευχή, αλλά και να συμμετέχουν στις εργασίες για την κάλυψη των αναγκών του κοινοβίου. Σ/Λ

7. Η συμβολή του μοναχισμού υπήρξε μεγάλη στην, και στήριξη του ανθρώπου στον κόσμο. Εκτός από την

....., στις μονές λειτούργησαν πολλά Επίσης οι μονές αποτέλεσαν για τους ανθρώπους που βρίσκονταν σε κίνδυνο. Στα μοναστήρια λειτούργησαν ακόμη κέντρα αντιγραφής της αγ. Γραφής, των πατερικών και των, αλλά και υπηρετήθηκε η σε όλες της τις μορφές.

(πνευματική, φιλανθρωπικά ιδρύματα, κλασικών έργων, τέχνη, ηθική, πνευματική καθοδήγηση, καταφύγια, υλική)

8. α. αναχωρητές

β. εκκοσμίκευση

γ. ιδρυτής των κοινοβίων

δ. Μ. Βασίλειος

ε. εποπτεία μοναστηριών

στ. κοινόβια μοναστήρια

I. επίσκοποι

II. Κανόνες κοινοβίων

III. πρώτη κοινότητα των Ιεροσολύμων
- κοινοχρησία

IV. κοσμικό φρόνημα
στη ζωή του χριστιανού

V. Άγ. Παχώμιος

VI. Μέγας Αντώνιος

**12. Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΤΕΧΝΗ
ΣΕ ΑΝΑΤΟΛΗ ΚΑΙ ΔΥΣΗ**
(Από τις Δ.Ε. 20 & 25 του διδακτικού βιβλίου)

1^η ΟΜΑΔΑ (ΔΕ 20)

Να μελετήσετε την παρ. α' (σ. 77-78) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

α) Ποιοι είναι οι σταθμοί εξέλιξης της ναοδομίας στην Ανατολή και ποια είναι τα χαρακτηριστικά τους;

2^η ΟΜΑΔΑ (ΔΕ 20)

Να μελετήσετε την παρ. β' (σ. 78-79) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

α) Ποιοι είναι οι σταθμοί εξέλιξης της αγιογραφίας στην Ανατολή και ποια είναι τα κυριότερα χαρακτηριστικά τους;

3^η ΟΜΑΔΑ (ΔΕ 20)

Να μελετήσετε την παρ. γ' (σ. 79-80) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

α) Ποιοι είναι οι εικονογραφικοί κύκλοι στην αγιογραφία και ποια είναι τα χαρακτηριστικά τους;

4^η ΟΜΑΔΑ (ΔΕ 25)

Να μελετήσετε την παρ. α' (σ. 97-99) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

α) Ποιοι είναι οι κυριότεροι αρχιτεκτονικοί ρυθμοί της Δύσης και ποια είναι τα χαρακτηριστικά τους;

5^η ΟΜΑΔΑ (ΔΕ 25)

Να μελετήσετε την παρ. α' (σ. 97-99) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

α) Ποια είναι τα κυριότερα χαρακτηριστικά της εικονογραφίας και της γλυπτικής στη δυτική εκκλησιαστική τέχνη;

ΠΡΟΣΟΧΗ ! ΟΛΕΣ ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ ΘΑ ΜΕΛΕΤΗΣΟΥΝ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΤΑ «ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΩ ΚΑΙ ΘΥΜΑΜΑΙ» (σ. 81 και 101).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ : Από τη Δ.Ε 20 χρησιμοποιήθηκαν όλες οι παράγραφοι, ενώ από τη ΔΕ 25 μόνο η α'.

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Αρχικά οι χριστιανοί τελούσαν τη λατρεία σε σπιτιών που ανήκαν σε πιστούς, τα οποία ονόμαζαν Τον αι. διαμορφώθηκε ο ρυθμός της Παράλληλα ανοικοδομούνταν και μικροί ναοί με Με την προσαρμογή του τρούλου σε τετράγωνη βάση, προέκυψαν οι ναοί. Τοναι. διαμορφώθηκε ο ρυθμός της Τον αι. εμφανίζεται ένας νέος ρυθμός ναού, ο

(ναοί, ευρύχωρες αίθουσες, εγγεγραμμένος σταυροειδής με τρούλο, 6^{ος}, τρούλο, περίκεντρος, 11^{ος}, βασιλική, ευκτήριοι οίκοι, βασιλική με θόλο, 4^{ος})

2. Η βασιλική, στην κάτοψη της σχηματίζει

3. Η καινοτομία του ρυθμού της βασιλικής με θόλο βασίζεται

4. Στον εγγεγραμμένο σταυροειδή με τρούλο ναό

5. Η αγιογραφία στην Ανατολή γνώρισε δύο φάσεις. Η πρώτη από τον 4^ο μέχρι τον 8^ο αι. και η δεύτερη από το 8^ο αι. κι έπειτα. Σ/Λ

6. Τα χαρακτηριστικά της αγιογραφίας στις δύο φάσεις της εξέλιξης της αγιογραφίας στην Ανατολή ήταν τα εξής :

7. Οι εικονογραφικοί κύκλοι είναι, ο

8. Οι κυριότεροι ρυθμοί ναών που αναπτύχθηκαν στη Δύση είναι ο και ο Τα χαρακτηριστικά τους είναι

9. Τα κυριότερα χαρακτηριστικά της εικονογραφίας και της γλυπτικής στη δυτική εκκλησιαστική τέχνη είναι τα εξής

**13. Ο ΕΚΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΛΑΒΩΝ ΚΑΙ Η
ΔΙΑΔΟΣΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ
ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ**
(Από τις Δ.Ε. 22 & 23 του διδακτικού βιβλίου)

1^η ΟΜΑΔΑ (ΔΕ 22)

Να μελετήσετε την εισαγωγική και την παρ. α' (σ. 86-87) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

Ποιους ονομάζουμε σλαβικούς λαούς και με ποιο τρόπο ξεκίνησε ο εκχριστιανισμός τους;

2^η ΟΜΑΔΑ (ΔΕ 22)

Να μελετήσετε την εισαγωγική και την παρ. α' (σ. 86-87) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

Πως ξεκίνησε το ιεραποστολικό έργο στους Σλάβους και ποια προβλήματα αντιμετώπισε;

3^η ΟΜΑΔΑ (ΔΕ 23)

Να μελετήσετε την παρ. α' (σ. 90-91) και να αναφέρετε σύντομα τη χρονολογία και τα ονόματα των λαών που εκχριστιανίστηκαν στη Δυτική Ευρώπη.

4^η ΟΜΑΔΑ (ΔΕ 23)

Να μελετήσετε την παρ. β' (σ. 91) και να περιγράψετε σύντομα το ιεραποστολικό έργο του αγίου Πατρικίου.

5^η ΟΜΑΔΑ (ΔΕ 23)

Να μελετήσετε την παρ. γ' (σ. 91-92) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

Ποια ήταν τα κυριότερα μοναχικά τάγματα στην Ευρώπη και ποια ήταν προσφορά τους στο ιεραποστολικό έργο;

**ΠΡΟΣΟΧΗ ! ΟΛΕΣ ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ ΘΑ ΜΕΛΕΤΗΣΟΥΝ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ
ΤΑ «ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΩ ΚΑΙ ΘΥΜΑΜΑΙ» (σ. 89 και 92).**

ΣΗΜΕΙΩΣΗ : Από τη Δ.Ε 22 χρησιμοποιήθηκε η εισαγωγική και η παρ. α', ενώ από τη ΔΕ 23 όλες.

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Σλαβικοί λαοί ονομάζονται τα φύλα εκείνα που εγκαταστάθηκαν στα βόρεια σύνορα της αυτοκρατορίας. Από αυτούς ζήτησαν το από τον αυτοκράτορα να μάθουν για την ορθόδοξη πίστη. Για το λόγο αυτό και ο πατριάρχης υπέδειξε ως περισσότερο κατάλληλους για το έργο αυτό δυο αδελφούς από, τον (.....) και τον

(Φώτιος, 862, Κωνσταντίνο, τη Θεσσαλονίκη, στα τέλη του 5^{ου} αι., Κύριλλο, Μιχαήλ τον Γ', Μεθόδιο, οι Μοραβοί)

2. Οι ιεραπόστολοι Κύριλλος και Μεθόδιος που στάλθηκαν στη Μοραβία

i. ήταν Σλάβοι που γνώριζαν ελληνικά και κατάφεραν να επινοήσουν το γλαγολιτικό αλφάβητο, το οποίο απλούστευσαν στη συνέχεια και μετέφρασαν την Αγ. Γραφή και τη Θ. Λειτουργία.

ii. γνώριζαν την προφορική σλαβική γλώσσα και με πρωτοβουλία του Κυρίλλου δημιούργησαν το πρώτο αλφάβητο, το γλαγολιτικό, το οποίο απλούστευσαν, γνωστό με την ονομασία κυρίλλειο, και μετέφρασαν την Αγ. Γραφή και τη Θ. Λειτουργία.

iii. γνώριζαν τη σλαβική γλώσσα και δημιούργησαν το γλαγολιτικό αλφάβητο με σκοπό να κηρύξουν το λόγο του Θεού και να μεταφράσουν την αγ. Γραφή και τη Θ. Λειτουργία.

3. Να αντιστοιχίσετε τις δύο στήλες

1. Κέλτες, Αγγλοσάξωνες	α. 496 μ. Χ
2. Βησιγότθοι	β. 9 ^{ος} αι.
3. Φράγκοι	γ. 10 ^{ος} αι.
4. Σκανδιναβοί	δ. 6 ^{ος} αι.
5. Ισλανδοί (Γροιλανδοί)	ε. 4 ^{ος} αι.

4. Ο άγ. Πατρίκιος γεννήθηκε στη Βρετανία και έζησε τον 5^ο αι. Χειροτονήθηκε επίσκοπος το 432 και έδρασε ιεραποστολικά στην Ιρλανδία, όπου επιτέλεσε ένα θαυμαστό ιεραποστολικό έργο. Σ/Λ

5. Να αντιστοιχίσετε τις δύο στήλες

1. Αγ. Βενέδικτος	α. αγάπη στο Θεό και τους ανθρώπους
2. Βενεδικτίνοι	β. πατριάρχης του δυτικού μοναχισμού
3. Φραγκισκανοί	γ. εδραίωση ρωμαιοκαθολικής πίστης
4. Ιωαννίτες	δ. εκκλησιαστική μουσική και παιδεία
5. Ιησουΐτες	ε. ιπποτικό τάγμα

**14. ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΤΟΥ 1054
ΚΑΙ Η ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣΥΝΗ**
(Από τις Δ.Ε 26 & 27 του βιβλίου)

ΟΜΑΔΑ 1

Να μελετήσετε την παρ. α' (σ. 102-103) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

Ποια ήταν τα αίτια του σχίσματος;

ΟΜΑΔΑ 2

Να μελετήσετε την παρ. β' (σ. 103) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

Ποια ήταν η αφορμή και τα γεγονότα που οδήγησαν στο σχίσμα;

ΟΜΑΔΑ 3

Να μελετήσετε την παρ. γ' (σ. 104) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

Ποιες ήταν οι συνέπειες του σχίσματος σε Ανατολή και Δύση;

ΟΜΑΔΑ 4

Να μελετήσετε την παρ. β' (σ. 107-108) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

Με ποιο τρόπο αναδείχθηκε πρωτεργάτης της Μεταρρύθμισης ο Μαρτίνος Λούθηρος;

ΟΜΑΔΑ 5

Να μελετήσετε την παρ. γ' (σ. 108) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

Πως έδρασαν οι μεταρρυθμιστές Ζβίγλιος και Καλβίνος;

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Από τη Δ. Ε. 26 χρησιμοποιήθηκαν οι παρ. α', β', γ' και από τη Δ. Ε. 27 οι παρ. β' και γ'.

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Τα αίτια του σχίσματος ήταν

ι. η διδασκαλία για το καθαρτήριο πυρ και η αξίωση του πάπα Ρώμης να έχει πρωτείο εξουσίας σε ολόκληρη την Εκκλησία.

ιι. Η προσθήκη στο Σύμβολο της πίστεως της λέξης 'filioque', δηλαδή ότι το Αγ. Πνεύμα εκπορεύεται και εκ του Υιού, και η αξίωση του πάπα Ρώμης να έχει πρωτείο διοίκησης και πίστης σε ολόκληρη την Εκκλησία.

ιιι. Η προσθήκη στο Σύμβολο της πίστεως της λέξης 'filioque', δηλαδή ότι το Αγ. Πνεύμα εκπορεύεται και εκ του Υιού, και η διδασκαλίες για το καθαρτήριο πυρ και την τιμή των Αγίων.

2. Οι συνέπειες του σχίσματος ήταν

ι. η κατάλυση της ενότητας των χριστιανών, η εχθρότητα ανάμεσα σε Ανατολή και Δύση, καθώς και η ενθάρρυνση αποσχιστικών τάσεων στη Δυτική Εκκλησία.

ιι. η βαθμιαία κυριαρχία του πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως στην Ανατολή, η προσπάθεια της Δύσης να κατακτήσει την Ανατολή με τις σταυροφορίες, καθώς και η ενθάρρυνση αποσχιστικών τάσεων στη Δυτική Εκκλησία τους μετέπειτα αιώνες.

ιιι. η βαθμιαία κυριαρχία του πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως στην Ανατολή, η κατάλυση της ενότητας των χριστιανών, καθώς και η ενθάρρυνση αποσχιστικών τάσεων στη Δυτική Εκκλησία τους μετέπειτα αιώνες.

3. Οι πρωτεργάτες της θρησκευτικής Μεταρρύθμισης στη Δύση ήταν

ι. ο Μαρτίνος Λούθηρος, ο Ιωάννης Ουίκλιφ και ο Σβίγκλιος.

ιι. ο Μαρτίνος Λούθηρος, ο Καλβίνος και ο Σβίγκλιος.

ιιι. ο Μαρτίνος Λούθηρος, ο Καλβίνος και ο Μελάχθων.

15. Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ ΚΑΙ Η ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

(Από τις Δ. Ε. 30 & 31 του διδακτικού βιβλίου)

1^η ΟΜΑΔΑ (ΔΕ 30)

Να μελετήσετε την παρ. α' (σ. 119) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

Τι ήταν τα προνόμια που έδωσε ο σουλτάνος Μωάμεθ Β' στον πατριάρχη και ποιο σκοπό εξυπηρετούσαν;

2^η ΟΜΑΔΑ (ΔΕ 30)

Να μελετήσετε την β' (σ. 120) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

Τι ήταν οι εξισλαμισμοί, για ποιο λόγο γίνονταν και ποια σχέση είχαν με τους νεομάρτυρες;

3^η ΟΜΑΔΑ (ΔΕ 30)

Να μελετήσετε την παρ. γ' (σ. 120-121) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα.

Με ποιους τρόπους φρόντισε η Εκκλησία για την παιδεία των υπόδουλων μετά την Άλωση;

4^η ΟΜΑΔΑ (ΔΕ 31)

Να μελετήσετε την παρ. β' (σ. 123-125) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερευνητικό ερώτημα.

Πώς έγινε η υποταγή της Εκκλησίας της Ελλάδος στην πολιτική εξουσία μετά την ίδρυση του Νέου Ελληνικού Κράτους;

5^η ΟΜΑΔΑ (ΔΕ 31)

Να μελετήσετε την παρ. γ' (σ. 125) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

Ποιες συνέπειες είχε το Αυτοκέφαλο της Εκκλησίας της Ελλάδος και ποιες ήταν οι μετέπειτα εξελίξεις;

**ΠΡΟΣΟΧΗ ! ΟΛΕΣ ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ ΘΑ ΜΕΛΕΤΗΣΟΥΝ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΤΑ
«ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΩ ΚΑΙ ΘΥΜΑΜΑΙ» (σ. 121 και 127).**

ΣΗΜΕΙΩΣΗ : Από τη Δ. Ε. 30 χρησιμοποιήθηκαν όλες οι παράγραφοι, ενώ από τη Δ.Ε 31 η β' και η γ'.

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Τα προνόμια

- ι. ήταν διευκολύνσεις στην Εκκλησία με σκοπό να εξυπηρετούνται τα οθωμανικά συμφέροντα, οι οποίες όμως, αν και καταπατούνταν, βοήθησαν τον Ελληνισμό να επιβιώσει μένοντας ενωμένος πολιτιστικά και πνευματικά.
- ιι. ήταν δικαιώματα που αναγνωρίστηκαν στον πατριάρχη με σκοπό να εξυπηρετούνται τα οθωμανικά συμφέροντα, τα οποία όμως, αν και καταπατούνταν, βοήθησαν τον Ελληνισμό να επιβιώσει μένοντας ενωμένος πολιτιστικά και πνευματικά.
- ιιι. ήταν δικαιώματα που αναγνωρίστηκαν στον πατριάρχη ως εθνάρχη των Ορθοδόξων, με σκοπό να εξυπηρετούνται τα οθωμανικά συμφέροντα, τα οποία όμως, αν και καταπατούνταν, βοήθησαν τον Ελληνισμό να επιβιώσει μένοντας ενωμένος πολιτιστικά και πνευματικά.

2. Η Εκκλησία φρόντισε για την παιδεία των υπόδουλων

- ι. με την ίδρυση σχολείων σε κάθε ενορία και σε κάθε μονή, όπου τα παιδιά διδάσκονταν από ιερείς και μοναχούς ανάγνωση και γραφή μέσα από τα λειτουργικά βιβλία.
- ιι. με την ίδρυση της πατριαρχικής ακαδημίας και του τυπογραφείου στην Κων/πολη, την ίδρυση σχολείων σε μεγάλες πόλεις, αλλά και τη διδασκαλία ανάγνωσης και γραφής από ιερείς και μοναχούς με τη χρησιμοποίηση των λειτουργικών βιβλίων.
- ιιι. με την ίδρυση της πατριαρχικής ακαδημίας στην Κων/πολη και την ίδρυση σχολείων σε ενορίες και μονές, όπου διδάσκονταν ανάγνωση και γραφή μέσα από τα λειτουργικά βιβλία .

3. Η Εκκλησία αποκόπηκε πραξικοπηματικά το 1833 από το Οικουμενικό Πατριαρχείο, το οποίο την ανακήρυξε Αυτοκέφαλη το 1850. Σ/Λ

4. Εξαιτίας της πραξικοπηματικής ανακήρυξης του Αυτοκεφάλου έκλεισε βίαια μεγάλος αριθμός μοναστηριών και ο περιορίστηκε ο αριθμός των επισκοπών Σ/Λ

5. Το 1850 η Εκκλησία της Ελλάδος περιλάμβανε την Πελοπόννησο, τη Στερεά και τις Κυκλάδες. Τα Επτάνησα και οι «Νέες Χώρες» (Θράκη, Μακεδονία, Θεσσαλία, Ήπειρος, Νησιά ΒΑ Αιγαίου) προστέθηκαν το 1928, ενώ η Εκκλησία της Κρήτης ανακηρύχθηκε «ημιαντόνομη» το 1913 και υπάγεται μαζί με τα Δωδεκάνησα στο Οικουμενικό Πατριαρχείο. Σ/Λ

**16. Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΚΟΣΜΟ**
(Από τη Δ. Ε. 34 του διδακτικού βιβλίου)

1^η ΟΜΑΔΑ

Να μελετήσετε την παρ. 1. α' (σ. 136) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

Πως είναι κατανεμημένες γεωγραφικά οι ορθόδοξες Εκκλησίες;

2^η ΟΜΑΔΑ

Να μελετήσετε την 1. β' (σ. 136-137) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

Ποια είναι η παρουσία των Ορθοδόξων Εκκλησιών στα διάφορα εθνικά κράτη;

3^η ΟΜΑΔΑ

Να μελετήσετε την παρ. 2. α' (σ. 137-138) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα.

Ποιο είναι το επίπεδο των σχέσεων μεταξύ των Ορθοδόξων Εκκλησιών;

4^η ΟΜΑΔΑ

Να μελετήσετε την παρ. 2. β' (σ. 138) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερευνητικό ερώτημα.

Ποια είναι η σχέση της Ορθόδοξης Εκκλησίας με τους Ετεροδόξους (Ρωμαιοκαθολικούς και Προτεστάντες Χριστιανούς);

5^η ΟΜΑΔΑ

Να μελετήσετε τις παρ. 3 α' & β' (σ. 138) και να απαντήσετε στο παρακάτω ερώτημα

Ποια είναι η ιστορία και ο ρόλος του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην σύγχρονη Ορθοδοξία;

ΠΡΟΣΟΧΗ ! ΟΛΕΣ ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ ΘΑ ΜΕΛΕΤΗΣΟΥΝ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΤΑ «ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΩ ΚΑΙ ΘΥΜΑΜΑΙ» (σ. 139).

ΦΥΛΛΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Οι Ορθόδοξες Εκκλησίες βρίσκονται σε όλο τον κόσμο, έστω κι αν αποτελούν μειονότητες σε σχέση με το συνολικό πληθυσμό. Σ/Λ

2. Οι Ορθόδοξες Εκκλησίες

i. έχουν σε άλλα κράτη έντονη και σε άλλα ισχνή παρουσία, λόγω του αριθμού των ορθόδοξων πιστών κατά περίπτωση.

ii. έχουν έντονη παρουσία στην κοινωνική και πολιτιστική τους ζωή, παρ' όλες τις δοκιμασίες και τις διώξεις που γνώρισαν, με αξιοσημείωτη παρουσία επίσης στην ιεραποστολή.

iii. έχουν σημαντική παρουσία στη ζωή των περισσότερων κρατών και συμβάλουν στην πολιτιστική τους ζωή.

3. «Διορθόδοξες» ονομάζονται οι σχέσεις μεταξύ των Ορθοδόξων Εκκλησιών, οι οποίες έχουν μεταξύ τους πλήρη «διακοινωνία» (εκκλησιαστική ενότητα). Σ/Λ

4. Οι Ετερόδοξοι αναγνωρίζουν στην Ορθόδοξη Εκκλησία την κοινή χριστιανική παράδοση των πρώτων αιώνων. Σ/Λ

5. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο

i. είναι η πρώτη κατά την τάξη Ορθόδοξη Εκκλησία που διοικεί τις υπόλοιπες και είναι ο «συντονιστής» και «εγγυητής» της Ορθοδοξίας στον κόσμο.

ii. είναι η Εκκλησία-Μητέρα προς την οποία οφείλουν όλες οι υπόλοιπες Ορθόδοξες Εκκλησίες να τρέφουν σεβασμό, καθώς ασκεί μόνο πνευματική εξουσία και είναι ο «συντονιστής» και «εγγυητής» της Ορθοδοξίας στον κόσμο.

iii. είναι η Εκκλησία προς την οποία οφείλουν να υποτάσσονται όλες οι υπόλοιπες Ορθόδοξες Εκκλησίες, καθώς ασκεί απόλυτη εξουσία και είναι ο «εγγυητής» της Ορθοδοξίας στον κόσμο.